

ÖZET

Güzel Ahlaki Tutum Ve Davranışlar

Ahlak, sözlükte huy, mizaç ve karakter demektir. Güzel ahlak ise insanın yaratılışından gelen özellikleri ile insanların iyiliğini ve mutluluğunu hedef alan kuralların hayata geçirilmesi sonucunda kazanılan iyi ve güzel davranışlara denir.

Allah (c.c.) peygamber ve kitaplar göndererek insanlara dünya ve ahiret mutluluğunu kazandıracak bilgiler vermiştir. İslam dininin temel amacı insanların; Allah'ın (c.c.) varlığına ve birliğine inanmaları, O'na ibadet etmeleri ve güzel ahlaklı bireyler olmalarıdır. İslam ahlakının temeli Kur'an ve sünnet kaynaklıdır. İslam ahlakı ahiret inancına dayanır ve evrensel ilkeler içermektedir.

Güzel ahlaki tutum ve davranışlar adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverliktir.

Adalet, hak ve hukuku gözetmek, her şeye hakkını vermek, her şeyi yerli yerinde yapmak ve doğruluk anlamlarına gelir. Adaletli olmak, herkese hak ettiğini zamanında vermek, kimseye ayrımcılık yapmamak, hak ve hukuka uygun davranmak demektir. Ahlaklı bir insanda bulunması gereken en önemli özelliklerden biri adaletli olmaktır. Adaletin olduğu bir toplumda huzur, huzurun olduğu yerde ise güven ve barış olur. Adaleti terk eden bir toplulukta huzur ve güven yoktur.

Dostluk, sevgi gibi yaratılıştan gelen (fitri) bir duygudur. İki insan arasında sıradan bir ilişkinin çok ötesinde derin bir sevgi ve saygıyı ifade eden dostluk, insan olmanın bir gereğidir. Dostlarımız ailemizden sonra bize en yakın olan kişilerdir. İyi günde, kötü günde her zaman bize destek olan, maddi manevi yardımcı olan kişilere **dost** denir. Dostluklar; karşılıklı samimiyete sevgi, saygı ve güvene dayanır.

Dürüstlük, davranışlarda doğru olmak, söz söylerken yalandan uzak durmaktır. İnsanın söz ve davranışlarında doğruluğu esas alıp yalandan kaçınması dinî ve dünyevi açıdan gereklidir. Fert ve toplumun sağlıklı bir hayata sahip olması için insan ilişkilerinde yalandan uzak durularak dürüstlüğün esas alınması gerekmektedir.

Öz denetim, kişinin kendini, duygu ve düşüncelerini kontrol etmesi ve yönetmesidir. İnsanın, çalışmak için hedef belirlemesi ve bu hedefe ulaşmak için de gayret etmesi gerekir. Bu aşamada kişi dış etkenlere karşı duygu ve isteklerini kontrol etmeli iradesine sahip çıkmalı ve onu yönetmelidir. Herhangi bir engelle karşılaştığında azimle çalışmalı, moralini bozmamalıdır. Öz denetimi olan kimse Allah'ın (c.c.) yardımını yanında hissederek gücünün yettiğince çalışmalı ve tevekkül etmelidir.

Sabır sözlükte engelleme, direnç gösterme, kararlılık, cesaretli olma, acele etmeme anlamlarına gelir. Dinî bir terim olarak ise **sabır**; hoş gitmeyen bir olay veya insanı zorlayan bir durum karşısında kişinin dünya ve ahireti düşünerek dayanma kuvveti göstermesine denir. Sabır, hayatın güçlükleri karşısında metanetli olma, dayanma ve çözüm odaklı düşünme demektir.

Saygı, bir şeye karşı dikkatli, özenli, ölçülü davranmaya sebep olan sevgi duygusudur. Bu duygu ile insanlar birbirinin hakkını korur ve ölçülü ve dikkatli davranır. İslam düşüncesinde saygı, başta Allah'a (c.c.) ve O'nun yarattığı tüm insanlara karşı din, dil, ırk ve cinsiyet ayırmadan ölçülü, nazik, özenli ve dikkatli davranmamıza sebep olan, içinde sevgi barındıran bir duygudur. Saygı her şart ve durumda gösterilmesi gereken güzel ahlaki bir davranıştır.

Sevgi, insanı bir şeye ya da bir kimseye yakın ilgi göstermeye yönelten duygudur. İnsanlar bu duygu sayesinde birbiriyle yakınlık kurarlar. Sevgiyi kullarının kalplerine yerleştiren ise Cenab-ı Hak'tır. Allah (c.c.), bütün sevgilerin kaynağı, varlık sebebidir, sevgisi sonsuz olandır. Canlı ve cansız varlıklarıyla tüm evren Allah'ın (c.c.) sevgi ve merhameti ile ayakta durur.

Sorumluluk, insan hayatına yön veren, onu amaçsız yaşamaktan kurtaran bir rehberdir. Sadece duyguya dayalı bir ses değil, aynı zamanda bir düşünme faaliyeti ve bilinç düzeyidir. Dolayısıyla her ne kadar sorumluluk duygusu insanın fitratında varsa da bunun körelmesi ya da geliştirilmesi insanın elindedir. İnsan bu sorumluluk duygusu ile görevlerinin bilincinde olur ve hayatını buna göre düzenler.

Vatan, üzerinde yaşadığımız ve maddi ve manevi olarak değer verdiğimiz ve huzur bulduğumuz topraktır. Vatan ve millet uğrunda her şeyi göze alan, çalışan ve hiç bir menfaat beklemeden onu seven ve onu iç ve dış tehditlere karşı koruyan kişiyi de **vatansever** denir. Vatan sevgisi, Allah'ın (c.c.) insanların kalbine koyduğu fitri ve köklü bir duygudur. Her insan doğduğu, büyüdüğü, bir tarih ve kültürle şekillenerek hayatını geçirdiği, akraba ve yakınlarının yaşadığı yere karşı ayrı bir sevgi ve ilgi duyar. Vatanından ayrıldığında büyük bir özlem duyar.

Yardımseverlik, insana özgü, merhamet ve sevgi duygularını içeren güzel ahlaki davranışlardan biridir. Yardımsever; yoksullara, düşkünlere, yardıma muhtaç olanlara maddi ve manevi iyilik ve yardım etmeyi seven kimsedir. İslam dini yardımlaşmaya büyük önem vermiş, yardımsever insanları cennetle müjdelemiştir. Her ibadet ve davranışta olduğu gibi yardımlaşmada sadece Allah'ın (c.c.) rızasını kazanmak için yapılır. İslam'da gösteriş için veya maddi ve manevi bir çıkar için yapılan iyilikler boşa gider. İslam dininde namaz, ramazan ayı ve orucu, zekât, sadaka, hac ve kurban gibi ibadetler sosyal yardımlaşma ve dayanışmayı sağlayan en güzel unsurlardır.

İslam dininde yardımsever olmak iyi ve ahlaklı bir insan olmanın gereğidir. Mümin bir kimse yardıma muhtaç kişilere karşı duyarsız duramaz. Yardımlaşma en yakınımızdaki yardıma muhtaç insanlardan başlayarak yapılmalıdır.

Bir Peygamber Tanıyorum: Hz. Salih (a.s.)

Hz. Salih (a.s.), Arap Yarımadası'nda bulunan Semud halkının (Hicr halkı) içinden olup kavmine gönderilmiş bir peygamberdir. O, halkın sevdiği, güvendiği ve takdir ettiği biriydi. Semud kavmi ise güzel şehirlerde ve bol nimetler içinde yaşayan, taşları ve kayaları oyarak çok güzel ve sağlam evler yapan mahir bir halktı. Semud halkı önceleri tek olan Allah'a (c.c.) inanırken zamanla tevhit inancından sapmış, putlara tapmaya ve taşkınlık yapmaya başlamıştı.

Allah (c.c.) bu kavme Hz. Salih'i (a.s.) göndermiş o da Semud kavmini tevdit dini-ne davet etmeye başlamıştı fakat Semud kavmi, Hz. Salih Peygamberin (a.s.) davetini inkâr ederek onu yalancılıkla, büyücülükle, uğursuzlukla ve şımarıklıkla suçlamış ve ondan peygamberliğini doğrulayacak bir mucize istemişlerdi. Allah (c.c.) da onlara bir mucize ve imtihan olmak üzere bir dişi deve gönderdi. Semud kavmi, Hz. Salih'i (a.s.) önceden çok sevmelerine ve güvenmelerine rağmen kendi düşüncelerine uymadığı için onun uyarısını dikkate almamış, büyük bir kibir ve gurura kapılıp mucize olarak gönderilen deveyi kesmişti. Salih (a.s.), kavminin deveyi öldürdüğünü öğrenince çok üzüldü ve kavmine dönerek şöyle dedi: **“Yurduzda üç gün daha yaşayın! İşte, bu kimsenin yalan diyemeyeceği bir tehdittir.”** (Hud suresi, 65.ayet.) Semud kavmini korkunç bir ses, bir çığlık alıp götürdü fakat Salih'e inananlar kurtulmuştu. Semud kavminden geriye kalan ise harabe bir şehir, çökmüş evler, alınacak ders ve ibretler kalmıştır.

Bir Sure Tanıyorum: Felak Suresi Ve Anlamı

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla

1. De ki: “Sabahın rabbine sığınırım;
 2. Yarattığı şeylerden gelebilecek kötülüklerden;
 3. Karanlığı çöktüğü zaman gecenin şerrinden;
 4. Düşümlere üfürenlerin şerrinden;
 5. Bir de kıskandığı vakit kıskanç kişinin şerrinden!”
- okunuşunu ve anlamını yazalım.

3.ÜNİTE

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME SORULARI

1. “Müminlerin iman bakımından en mükemmeli, ahlak bakımından en güzel olanıdır.” (Ebu Davud, Sünnet, 15.)

Yukarıdaki hadiste müminlerin hangi iki özelliği ile bağlantı kurulmuştur?

- A) İman - Ahlak
- B) İman - İbadet
- C) Ahlak - İbadet
- D) İbadet - İnfak

2. “Her hak sahibine hakkını ver.” (Buhari, Savm, 51)

“Güçlü kimse, insanları güreşte yenen değil, bilakis öfke anında kendisine hâkim olandır.” (Müslim, Birr, 107.)

Yukarıdaki hadislerde sırasıyla hangi değerlere yer verilmiştir?

- A) Sabır – Sevgi
- B) Doğruluk – Vatanseverlik
- C) Adalet – Özdenetim
- D) Yardımseverlik – Saygı

3. Aşağıdakilerden hangisi Peygamberimizin (s.a.v.) dürüst ve güvenilir olduğunu ifade etmek için kullanılmış bir kavramdır?

- A) Hatemü'l-Enbiya
- B) Resul-ü Ekrem
- C) Allah Resülü
- D) Muhammedü'l Emin

4. Aşağıdaki davranışlardan hangisini sorumluluk sahibi bir insanın yapması **beklenmez?**

- A) Görevlerini zamanında yapar.
- B) Emanete sahip çıkar.
- C) Başladığı işi bitirir.
- D) Yapmayacağı şeyi söyler.

5. I. “Ey iman edenler! Sabır ve namaz ile Allah'tan yardım isteyin çünkü Allah muhakkak sabredenlerle beraberdir.” (Bakara suresi, 153. ayet.)

II. “Şüphesiz ‘Rabbimiz Allah’tır.’ deyip de sonra dosdoğru olanlar var ya onların üzerine melekler iner...” (Fussilet suresi, 30. ayet.)

III. “...Ve eğer hüküm verirken aralarında adaletle hükmet. Allah adil olanları sever.” (Maide suresi, 42. ayet.)

IV. “De ki: ‘Ben de ancak sizin gibi bir beşerim...’” (Fussilet suresi, 6. ayet.)

Yukarıdaki ayetlerden hangileri ahlaki bir konudan bahsetmez?

- A) Yalnız III
- B) Yalnız IV
- C) I - IV
- D) II - III

6. “O takva sahipleri ki, bollukta da darlıkta da Allah için harcarlar; öfkelerini yutarlar ve insanları affederler. Allah da güzel davranışta bulunanları sever.” (Âl-i İmrân suresi, 134. ayet.)

Yukarıdaki ayette hangi güzel ahlaki davranıştan bahsedilmemiştir?

- A) Cömertlik B) Özdenetim
C) Vatanseverlik D) Merhamet

7. Aşağıdaki bilgilerden hangisi Salih (a.s.) ile ilgili değildir?

- A) Hicr halkına gönderilmiştir.
B) Kavmi sel felaketi ile yok olmuştur.
C) Dişi bir deve mucizesi verilmiştir.
D) Kavmi ev yapımında ustalaşmıştır.

8. Aşağıdakilerden hangisi Felak ve Nas suresinin diğer adıdır?

- A) Muavvizeteyn
B) Muhammedül Emin
C) Melekülmevt
D) Mucize

9. Müslüman bir kişinin iyi bir davranışta bulunmasının en önemli nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İhtiyaç hissetmesi
B) Allah'ın (c.c.) rızasını kazanmak istenmesi.
C) İyilik yapmayı sevmek
D) Sevap kazanmak istenmesi

10. “Yavrum! Namazı dosdoğru kıl. İyiliği emret. Kötülükten alıkoy. Başına gelen musibetlere karşı sabırlı ol çünkü bunlar kesin olarak emredilmiş işlerdendir.” (Lokman suresi, 17. ayet.)

Yukarıdaki ayette hangi değere yer verilmiştir?

- A) Sabır B) Adalet
C) Saygı D) Sorumluluk

3. ÜNİTE

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

A

C

D

D

B

C

B

A

B

A

DOĞRU SAYISI

YANLIŞ SAYISI